Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Rok 1905. Wydano i rozesłano dnia 7. lipca 1905. **Część XIV.**

Nr. 73.

U s t a w a

z dnia 11. czerwca 1905, o stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

Tytuł I.

O mianowaniu nauczycieli.

Art. 1.

Posady nauczycielskie w publicznych szkołach ludowych nadaje stale Rada szkolna krajowa, a to:

a) bezpośrednio, jeżeli posadę utrzymuje wyłącznie fundusz szkolny krajowy;

b) na podstawie prezenty, udzielonej przez uprawnionych do jej udzielania (art. 2.);

c) we wszystkich innych przypadkach na podstawie terna przedstawionego przez Radę szkolną okręgową, która je ułoży po wysłuchaniu Rady szkolnej miejcowej.

Art. 2.

Jeżeli gmina, obszar dworski, powiat, korporacya, instytucya lub inna osoba prywatna utrzymuje szkołę wyłącznie własnym nakładem, służy prawo prezentowania nauczycieli w tejże szkole temu, kto ją utrzymuje.

Jeżeli gmina z obszarem dworskim, lub kilka gmin z jednym lub kilkoma obszarami dworskimi, albo powiat wspólnie z gminami lub obszarami dworskimi, utrzymują szkołę wyłącznie własnym nakładem, natenczas prawo prezentowania nauczycieli służy im wspólnie. Gdyby jednozgodna prezenta nie została przedłożoną w terminie przepisanym, natenczas Rada szkolna okręgowa przedstawia Radzie szkolnej krajowej wszystkie odnośne propozycye wraz ze swoim wnioskiem.

Prawo prezentowania nauczyciela ma także gmina lub obszar dworski w tej szkole, w której uiszcza na płacę nauczycieli prestacyę, w wysokości pokrywającej przynajmniej 75% wydatku na płacę nauczycieli, a prestacya ta jest przynajmniej dwa razy wyższą, od tej prestacyi, którąby z mocy ustawy płacić miały.

Dawniejsze prawa prezentowania nauczycieli, pochodzące z czasów przed wejściem w życie ustawy z dnia 2. maja 1873 Dz. u. kr. Nr. 251, a przyznane na podstawie aktów fundacyjnych osobom, które przyczyniły się do zakładowego majątku szkoły albo też przynajmniej w $^1/_{10}$ części przyczyniają się stale do ogólnych rocznych wydatków na szkołę, pozostają nienaruszone.

Art. 3.

Skoro posada nauczycielska w publicznej szkole ludowej się oprożni, winna Rada szkolna miejscowa bezzwłocznie zawiadomić o tem Radę szkolną okręgową, która postara się zaraz o zabezpieczenie dalszego toku nauki szkolnej, ewentualnie zarządzi tymczasowe obsadzenie opróżnionej posady i ogłosi celem jej stałego obsadzenia konkurs w sposób i w terminie określonym przez Radę szkolną krajową drogą ogólnego rozporządzenia.

Obwieszczenie konkursu powinno być umieszczone w dzienniku urzędowym.

W konkursie należy:

a) wymienić miejsce i kategorye posady, połączone z nią korzyści, nakoniec stopień wymaganego uzdolnienia, którego dowody wraz z podaniem mają być wniesione do Rady szkolnej okręgowej;

b) wymienić, czy o posadę ubiegać się mogą tylko nauczyciele, lub tylko nauczycielki, lub zarówno nauczyciele jak nauczycielki, przestrzegając

przytem ściśle postanowień art. 6. ustawy krajowej z dnia 23. maja 1895 Dz. u. kr. Nr. 57, o zakładaniu i urządzeniu publicznych szkół ludowych oraz art. 9. tejże ustawy w brzmieniu zmienionem ustawą z dnia 20. stycznia 1904 r. Dz. u. kr. Nr. 19, oraz rozporządzeń Rady szkolnej krajowej wydanych na tej podstawie;

c) oznaczyć do wniesienia podań termin sześciotygodniowy, licząc od umieszczenia konkursu w dzienniku urzędowym.

Kandydaci będący już w służbie, mają wnosić podania swoje za pośrednictwem swych przełożonych i tych Rad szkolnych okręgowych, pod których są zwierzchnictwem.

Podania spóźnione lub niezaopatrzone w potrzebne dowody, nie będą uwzględnione.

Art. 4.

Rada szkolna okręgowa odrzuca podania tych kandydatów, którzy skutkiem wyroku karnego są wykluczeni od wybieralności do reprezentacyi gminnej, oraz takich, na którychby ciążyły postępki niemoralne lub zdrożności, narażające mianowanego nauczyciela na usunięcie z posady. Z reszty podań układa Rada szkolna okręgowa najdalej w trzy tygodnie po upływie terminu konkursowego listę kompetentów według formularza, przepisanego przez Radę szkolną krajową i przesyła ją Radzie szkolnej miejscowej do zaopiniowania, zaś w przypadkach art. 2. mającym prawo prezenty do wykonania tego prawa; poczem przedkłada terno (względnie prezentę), wraz z wnioskiem swoim jakoteż z podaniami wszystkich kompetentów i dokumentami Radzie szkolnej krajowej.

Jeżeli ma być obsadzoną posada nauczyciela kierującego szkoły o dwóch lub więcej klasach, Rada szkolna okręgowa umieszcza na liście kompetentów tylko tych kandydatów, których uważa za specyalnie uzdolnionych do kierownictwa.

Art. 5.

Rada szkolna miejscowa przedłożyć ma opinię, a uprawnieni do prezentowania prezentę, najdalej do sześciu tygodni od dnia doręczenia im listy kompetentów, Radzie szkolnej okręgowej.

W razie spóźnienia nieusprawiedliwionego ważnymi powodami, przedłoży krajowej Radzie szkolnej propozycyę terna okręgowa Rada szkolna, z pominięciem Rady szkolnej miejscowej, a względnie uprawnionych do prezentowania.

Art. 6.

Rada szkolna krajowa mianuje nauczyciela (art. 1. i 2.), wydaje mu dekret nominacyjny, poleca, aby nowomianowany nauczyciel wykonał przysięgę przed przewodniczącym Rady szkolnej okręgowej lub jego delegatem według przepisanej roty i zarządza wprowadzenie go do szkoły, tudzież w używanie należącego mu się uposażenia.

Jeżeli Rada szkolna krajowa uzna, że kandydat prezentowany, względnie kandydaci umieszczeni przez Radę szkolną okręgową w ternie, nie są na daną posadę odpowiedni, zwróci akta okręgowej Radzie szkolnej z przytoczeniem powodów, dla których nominacyi odmawia i wezwie ją, aby zażądała innej prezenty, względnie ułożyła inne terno z pośród ubiegających się kandydatów. Tak samo może Rada szkolna krajowa postąpić, gdyby w propozycyi pominięto niesłusznie kandydatów stanowczo zasługujących na uwzględnienie bądź to lepszą kwalifikacyą, bądź dłuższym czasem służby.

Jeżeli powtórnie, czy to ci sami, czy też inni na tę posadę nieodpowiedni zostaną przedstawieni, albo prezentowani, Rada szkolna krajowa zamianuje jednego z kompetentów według swojego wyboru.

Art. 7.

Jeżeli się na konkurs nie zgłosi trzech kandydatów, odpowiadających jego warunkom, może Rada szkolna okręgowa ogłosić ponownie konkurs a obowiązaną jest uczynić to na żądanie uprawnionych do prezentowania.

Dalszych obwieszczeń konkursu nie dopuszcza się, jeżeli się przynajmniej jeden kandydat odpowiadający warunkom na konkurs zgłosi.

Brak odpowiedniej liczby kandydatów do ułożenia terna nie przeszkadza propozycyi do nominacyi względnie aktowi prezenty.

Art. 8.

Każde mianowanie nauczyciela, dokonane w powyższy sposób, jest stałem.

O przeniesienie na inną posadę może się nauczyciel stały ubiegać tylko w drodze konkursu.

Posuwanie nauczycieli na wyższe stopnie płacy w szkołach tej samej kategoryi zastrzega się Radzie szkolnej krajowej bez ogłaszania konkursu.

Art. 9.

Jeżeli dobro szkoły tego koniecznie wymaga, może Rada szkolna krajowa nauczyciela stałego przenieść ze względów służbowych na inną posadę stale lub tymczasowo i to tak nauczyciela mianowanego z terna, jak nauczyciela mianowanego na podstawie prezenty, byleby przytem nie ponosił uszczerbku w pobieranej płacy i dodatkach. Nauczyciela nie można jednak w ten sposób umieszczać na posadzie, której nadanie zależy od prezenty, chyba za zgodą tego komu służy prawo prezentowania.

Rekurs lub przedstawienie przeciw takiemu przeniesieniu nie ma mocy wstrzymującej.

Nauczycielowi, przeniesionemu ze względów służbowych do innej miejscowości, należy się z funduszu szkolnego krajowego zwrot kosztów przeniesienia, a w szczególności:

a) kosztów przejazdu jego samego i jego rodziny, przy nauczycielkach tylko kosztów przejazdu jej samej. Wymiar tych kosztów oznaczy Rada szkolna krajowa drogą ogólnego rozporządzenia;

b) tytułem wszystkich innych kosztów płaca miesięczna (bez dodatków), jeżeli jest nieżonatym lub wdowcem bezdzietnym; płaca dwumiesięczna, jeżeli ma żonę, a nie ma dzieci małoletnich, lub jeśli jest wdowcem, a ma dzieci małoletnie; płaca trzechmiesięczna, jeśli ma żonę i dzieci małoletnie; płaca jednomiesięczna nauczycielce.

Nauczyciela stałego, przeniesionego za karę na mocy orzeczenia dyscyplinarnego (art. 24. ustęp c) nie można umieszczać na posadzie, której nadanie zależy od prezenty, chyba za zgodą tego, komu służy prawo prezentowania. Nauczycielowi takiemu nie należy się zwrot kosztów przeniesienia.

Art. 10.

Mianowanie tymczasowych nauczycieli (także i tymczasowych nauczycieli przedmiotów nadobowiązkowych i tymczasowych nauczycielek robót ręcznych) oraz wyznaczanie tymczasowych kierowników, jakoteż przenoszenie tych sił nauczycielskich na inne posady w tym samym okręgu szkolnym należy do Rad szkolnych okręgowych, które przytem winny przestrzegać norm, wydanych przez Radę szkolną krajową drogą ogólnego rozporządzenia.

Przeniesienie nauczyciela tymczasowego w inny okręg szkolny może nastąpić tylko za zezwoleniem lub z polecenia Rady szkolnej krajowej, bądź to na prośbę nauczyciela, bądź też na wniosek Rady szkolnej okręgowej.

Nauczycielowi tymczasowemu, przeniesionemu do innej miejscowości ze względów służbowych, a nie w drodze dyscyplinarnej, należy się tytułem zwrotu kosztów przeniesienia ryczałtowa kwota 25 K, a jeżeli jest przeniesiony do innego okręgu, nadto koszta przejazdu.

Tytuł II.

O płacach i innych służbowych korzyściach nauczycieli.

Art. 11.

A) Roczne płace nauczycieli szkół ludowych publicznych dzielą się na następujące klasy:

a) w szkołach pospolitych:

I. klasa w miastach rządzących się własnym statutem, dla połowy posad w każdem mieście 1.800 K, a dla drugiej połowy posad 1.600 K;

II. klasa w miastach zorganizowanych na podstawie ustawy krajowej z dnia 13. marca 1889 Dz. ust. kraj. Nr. 24 dla $^1/_4$ części ogółu posad 1.600 K, dla $^1/_4$ części ogółu posad 1.400 K, dla $^2/_4$ części posad 1.200 K;

III. klasa w gminach zorganizowanych na podstawie ustawy krajowej z dnia 3. lipca 1896 Dz. u. kraj. Nr. 51, dla $^1/_4$ części ogółu posad 1.400 K, dla $^1/_4$ części posad 1.200 K, dla $^2/_4$ części posad 1.000 K;

IV. klasa w reszcie gmin dla $^2/_4$ części posad w każdym powiecie 1.000 K. dla $^1/_4$ części posad 900 K, dla $^1/_4$ części posad 800 K;

b) w szkołach wydziałowych osobnych i w klasach wydziałowych połączonych z pospolitemi:

I. klasa w miastach rządzących się własnym statutem dla połowy posad w każdem mieście 2.000 K, dla drugiej połowy 1.800 K;

II. klasa w innych miastach dla połowy ogółu posad 1.800 K, dla drugiej połowy 1.600 K.

B) Wynagrodzenie nauczyciela tymczasowo ustanowionego oznacza Rada szkolna krajowa, nie może ono jednak:

a) dla nauczyciela, który złożył egzamina dojrzałości i kwalifikacyjny, wynosić mniej niż 800 K;

b) dla nauczyciela, który złożył egzamin dojrzałości oraz dla nauczyciela, który złożył egzamin kwalifikacyjny za dyspenzą od egzaminu dojrzałości, wynosić mniej niż 600 K;

c) dla nauczyciela pomocniczego bez kwalifikacyi wynosić mniej niż 500 K.

Wynagrodzenie nauczyciela tymczasowego nie może zaś przewyższać poborów nauczyciela stałego, którego miejsce nauczyciel tymczasowy zastępuje.

Art. 12.

Przy posuwaniu nauczycieli do płac wyższych w obrębie każdej klasy uwzględniać należy obok czasu służby zachowania się i aplikacyi nauczyciela okoliczność, że nauczyciel obarczony jest rodziną.

Do płacy najwyższej w klasie II i III płac posunięci być mają przedewszystkiem nauczyciele szkół o pięciu lub więcej klasach, którzy posiadają egzamin kwalifikacyjny do szkół wydziałowych.

Art. 13.

Oprócz płacy przyznaje Rada szkolna krajowa nauczycielom stałym na przedstawienie Rady szkolnej okręgowej z funduszu szkolnego krajowego dodatek pięcioletni za każde pięć lat nienagannej i skutecznej służby, licząc od dnia stałej nominacyi przy publicznych szkołach ludowych.

Rok lub lata służby nieskutecznej lub nagannej nie będą wliczane do lat uprawniających do przyznania dodatku pięcioletniego. Lata służby w ten sposób potrącić się mające oznaczone być mają w każdym przypadku przy służbie nagannej orzeczeniem Rady szkolnej krajowej, skazującem nauczyciela na karę dyscyplinarną, a przy nieskuteczności służby orzeczeniem Rady szkolnej okręgowej, opierającem się na wizytacyi szkoły conajmniej dwukrotnej w ciągu jednego roku i stwierdzającem, że nieskuteczność służby nastąpiła z winy nauczyciela.

Dodatek pięcioletni wynosi 100 K rocznie, a przyznany być może najwięcej sześć razy.

Dodatki pięcioletnie zapadłe przed wejściem w życie niniejszej ustawy mają być utrzymane względnie wymierzone według postanowień ustaw ówczas obowiązujących.

W razie nadania posady w szkołach galicyjskich nauczycielowi zajmującemu posadę w innem królestwie lub kraju koronnym w Radzie państwa reprezentowanym, należy mu policzyć, stosownie do powyższych postanowień lata służby stałej, spędzonej na poprzednich posadach, do wymiaru dodatków pięcioletnich, o ile w owym kraju bywa przestrzeganą pod tym względem zasada wzajemności.

Art. 14.

Za kierownictwo pobiera dyrektor szkoły wydziałowej, połączonej ze szkołą pospolitą, tudzież samoistnej szkoły wydziałowej 5- lub 6-klasowej

dodatek do płacy w kwocie 400 K. dyrektor każdej innej samoistnej szkoły wydziałowej, jakoteż nauczyciel kierujący szkołą ludową pospolitą, należącą do I., II., lub III. klasy płac, takiż dodatek w kwocie 200 K, zaś nauczyciel kierujący szkołą, należącą do IV. klasy płac, 100 K rocznie, jeżeli w szkole oprócz niego ustanowiony jest przynajmniej jeszcze jeden nauczyciel etatowy.

Dodatek ten ma być uważany przy wymiarze emerytury tylko stałych dyrektorów, a względnie stałych nauczycieli kierujących, za część ich płacy.

Zastępcy dyrektora lub nauczyciela kierującego należy się remuneracya w wysokości dodatku za kierownictwo przywiązanego do tej posady, jeżeli zastępstwo trwa dłużej niż trzy miesiące.

Art. 15.

Jeżeli wskutek niniejszej ustawy nauczyciel w swoich poborach miałby ponosić uszczerbek, zatrzymuje dotychczasowe pobory jako dodatek osobisty dopóty, póki na wyższą posadę przeniesiony nie będzie.

Art. 16.

Każdemu stałemu dyrektorowi, stałemu kierownikowi szkoły, tudzież nauczycielowi szkoły jednoklasowej należy się stosowne wolne mieszkanie, ile możności w budynku szkolnym.

W braku takiego mieszkania należy się im z funduszu szkolnego miejscowego wynagrodzenie, którego wysokość oznaczy, Rada szkolna okręgowa w każdym poszczególnym przypadku, porozumiawszy się ze stronami obowiązanemi do dostarczania mieszkania nauczycielowi.

Czy tymczasowemu dyrektorowi lub kierownikowi szkoły ma być przyznane wolne mieszkanie, czy też wynagrodzenie za mieszkanie i w jakiej wysokości, orzeka również Rada szkolna okręgowa w ten sam sposób w każdym poszczególnym przypadku.

Wszyscy inni nauczyciele stali, a w miastach i miasteczkach, niemniej w gminach wiejskich zaliczonych do III. klasy płac także tymczasowi, pobierają dodatek na mieszkanie, wynoszący 10% ich płacy względnie ich wynagrodzenia.

Art. 17.

W gminach wiejskich należy wyznaczyć nauczycielowi kierującemu lub samoistnemu, przynajmniej jeden morg (57·55 arów) ziemi ornej dla użytku własnego.

O ile tego gruntu gmina lub obszar dworski nie dostarczy dobrowolnie, pokryje fundusz szkolny miejscowy koszta jego wydzierżawienia.

Gdyby w poszczególnych przypadkach dostarczenie lub wydzierżawienie ziemi ornej dla nauczyciela było niemożliwem, co przez Radę szkolną krajową ma być stwierdzone, nie służy nauczycielowi prawo do żądania z tego tytułu żadnego odszkodowania lub wynagrodzenia.

Art. 18.

Nauczyciel pobiera pół procent płacy miesięcznej za każdą godzinę nauki, udzielanej ponad obowiązkowe trzydzieści godzin tygodniowo z polecenia Rady szkolnej okręgowej, jeżeli nauka udzielana ponad obowiązek trwa najmniej przez jeden miesiąc.

Art. 19.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych i nauczycielki robót ręcznych, pobierają wynagrodzenie, którego wysokość — o ile posada nie jest systemizowaną — oznaczy Rada szkolna krajowa na wniosek Rady szkolnej okręgowej w każdym poszczególnym przypadku, jeżeli nie ma na ten cel specyalnych funduszów.

Art. 20.

Do objęcia ubocznych zatrudnień potrzeba zezwolenia Rady szkolnej krajowej, która w każdym przypadku zbada, czy zajęcia te nie uwłaczają stanowisku nauczyciela i nie czynią uszczerbku jego obowiązkom szkolnym.

Pisarstwo pokątne a nie mniej udzielanie korepetycyj szkolnych jest nauczycielom szkół ludowych bezwarunkowo wzbronione.

Art. 21.

Czysty dochód z pól ornych, łąk, pastwisk i innych gruntów, przydanych do użytku nauczycielowi, wykazany w katastrze gruntowym, wlicza się, po strąceniu podatku gruntowego wraz z odsetkami do płacy nauczyciela.

Art. 22.

Płace i dodatki oraz wynagrodzenia dyrektorów i nauczycieli mają być wypłacane miesięcznie z góry.

Tytuł III.

O karach dyscyplinarnych i wydaleniu ze służby.

Art. 23.

Za drobne przewinienia upomni nauczyciela sam kierownik szkoły, a w razie potrzeby Rada szkolna okręgowa, przyczem należy mu wskazać następstwa, na jakieby się naraził powtórnem przewinieniem.

Zachowanie się zaś nauczyciela w szkole, sprzeczne z jego obowiązkiem, tudzież zachowanie się jego po za szkołą, uwłaczające powadze stanu i udaremniające jego działanie jako wychowawcy i nauczyciela, pociągnie za sobą zastosowanie środków dyscyplinarnych, które należy zarządzić bez względu na możliwe dochodzenie sądowo-karne.

Art. 24.

Kary dyscyplinarne są następujące:

a) nagana;

b) chwilowe lub stałe odjęcie przyznanego już dodatku pięcioletniego;

c) odjęcie kierownictwa szkoły, przeniesienie na inną posadę z tą samą lub niższą płacą;

d) utrata posady z pozostawieniem prawa do ubiegania się o inną posadę;

e) wydalenie z publicznego zawodu nauczycielskiego.

Art. 25.

Naganę należy udzielać na piśmie z zagrożeniem użycia surowych środków w razie ponownego przewinienia.

Art. 26.

Po upływie trzech lat dobrego zachowania się każda z kar wymienionych w artykule 24. pod lit. a) b) c) traci swoje znaczenie przy posuwaniu nauczycieli na wyższy stopień płacy.

Art. 27.

Wytoczenie śledztwa dyscyplinarnego nauczycielowi uchwala Wydział wykonawczy Rady szkolnej okręgowej. Jeżeli oskarżenie nie jest uzasadnione dokumentem, doniesieniem urzędowem lub zeznaniem świadków wiarygodnych, uchwałę tę powinno poprzedzić dochodzenie wstępne.

Śledztwo przeprowadza przewodniczący lub delegowany przez niego członek Rady szkolnej okręgowej.

Rada szkolna krajowa może wytoczyć nauczycielowi śledztwo dyscyplinarne a przeprowadzenie go poruczyć bądź przewodniczącemu Rady szkolnej okręgowej, bądź osobie lub komisyi przez siebie delegowanej.

Zadanie śledztwa polega na zbadaniu istoty czynu i zebraniu wszystkich dowodów przemawiających za i przeciw winie oskarżonego.

Obwinionemu należy oznajmić, że ma wytoczone śledztwo dyscyplinarne, przedstawić mu istotę czynu i cały materyał dowodowy, a usprawiedliwienie jego zapisać do protokołu, lub gdyby je wniósł na piśmie, załączyć do aktów wraz z zeznaniami świadków odwodowych i innymi dowodami, które na swoją obronę przytoczy.

Jeżeli obwiniony tego zażąda, należy następnie wezwać go na posiedzesiedzenie Rady szkolnej okręgowej i przedstawiwszy mu, o co i na jakiej podstawie jest obwiniony, wysłuchać jego ustnej obrony.

Art. 28.

Rada szkolna okręgowa uchwałą powziętą na pełnem posiedzeniu na podstawie przedstawionych jej aktów śledztwa a względnie także na podstawie ustnej obrony oskarżonego, uwalnia go od oskarżenia i oznajmia mu to na piśmie, lub orzeka jego winę i wymierza karę a w przypadkach zastrzeżonych orzeczeniu Rady szkolnej krajowej uchwala do niej wniosek o winie i karze.

Radzie szkolnej krajowej zastrzega się orzekanie w sprawach dyscyplinarnych dyrektorów stałych i tymczasowych i nauczycieli stałych, zaś wobec nauczycieli tymczasowych wymierzanie kary wydalenia z publicznego zawodu nauczycielskiego.

Jeżeli jednak od orzeczenia Rady szkolnej okręgowej nauczyciel obżałowany wniósł rekurs lub przewodniczący Rady szkolnej okręgowej odwołał się od jej uchwały do orzeczenia Rady szkolnej krajowej, w takim razie Rada szkolna krajowa orzeka tak co do winy jak co do kary, lub poleca postępowanie dowodowe uzupełnić albo sprostować.

Rekurs do Ministerstwa przeciw orzeczeniu Rady szkolnej krajowej w sprawie dyscyplinarnej wnieść może nauczyciel na ręce Rady szkolnej krajowej w przeciągu dni czternastu, licząc od dnia następującego po doręczeniu mu orzeczenia.

Bliższe postanowienia co do postępowania dyscyplinarnego wydane będą w drodze rozporządzenia.

Art. 29.

Rada szkolna krajowa po przeprowadzonem śledztwie orzec może karę dyscyplinarną wyższą, choć pierwej nauczyciel karą niższą karany nie był.

Nauczyciel, dopuszczający się czynów, wywołujących publiczne zgorszenie, może być wydalony ze służby, chociaż poprzednio dyscyplinarnie nie był karany.

Na wydalenie ze służby w innych wypadkach skazać można tylko nauczyciela, który mimo poprzedniego w drodze dyscyplinarnej ukarania, zachowaniem się swojem na nową karę dyscyplinarną zasłużył.

Art. 30.

Nauczyciela, skazanego sądownie na karę, połączoną z utratą prawa obieralności do reprezentacyi gminnej, wydali Rada szkolna krajowa ze służby bez śledztwa dyscyplinarnego.

Art. 31.

Jeżeli przeciw nauczycielowi wytoczone zostało śledztwo o zbrodnię lub przestępstwo hańbiące, odejmie mu Rada szkolna okręgowa aż do prawomocności orzeczenia urzędowanie i płacę.

To samo może Rada szkolna okręgowa zarządzić w razie śledztwa dyscyplinarnego, jeśliby wymagała tego powaga stanu nauczycielskiego lub dobro szkoły.

O odjęciu nauczycielowi stałemu urzędowania i płacy zawiadamia Rada szkolna okręgowa natychmiast Radę szkolną krajową, która może odjęcie urzędowania i płacy zatwierdzić lub znieść.

Rekurs przeciw uchwale Rady szkolnej okręgowej lub krajowej, którą na czas śledztwa sądowego lub dyscyplinarnego odjęto nauczycielowi urzędowanie i płacę, nie ma mocy odraczającej.

Art. 32.

W ciągu takiego odjęcia urzędowania wyznacza się nauczycielowi na utrzymanie $^1/_3$ do $^2/_3$ poborów, przyczem należy uwzględnić stosunki jego rodzinne i lata służby. Uniewinnionemu należy zwrócić całą niewypłaconą należytość.

Art. 33.

O każdem wydaleniu z publicznego zawodu nauczycielskiego (art. 24. lit. e) należy donieść ministrowi wyznań i oświaty celem uwiadomienia o tem władz innych krajów, reprezentowanych w Radzie państwa.

Tytuł IV.

O przenoszeniu w stan spoczynku i zaopatrywaniu wdów i sierót po nauczycielach.

Art. 34.

Nauczyciela, który dla podeszłego wieku, ciężkich ułomności fizycznych lub umysłowych, stwierdzonej niezdatności, lub też z innych ważnych przyczyn okaże się niezdolnym do dalszego pełnienia obowiązków zawodowych, przenosi Rada szkolna krajowa w stan spoczynku.

Przeniesienie w stan spoczynku może być zarządzone albo z urzędu, albo na prośbę nauczyciela.

Art. 35.

Po czterdziestoletniej służbie nie można żadnemu nauczycielowi odmówić stałego przeniesienia w stan spoczynku.

Art. 36.

Do zawarcia ślubów małżeńskich przez nauczycielkę w ogóle i przez nauczyciela nie mającego stałej posady, potrzeba przyzwolenia Rady szkolnej okręgowej. Śluby zawarte bez takiego przyzwolenia, uważane będą za dobrowolne zrzeczenie się posady.

Nauczycielkom, które po wejściu w życie tej ustawy wyjdą za mąż, potrąconą będzie od płacy ich względnie wynagrodzenia pobieranego w czasie służby 10% opłata do funduszu szkolnego krajowego.

Z opłat tych Rada szkolna krajowa pokrywać będzie wynagrodzenie nauczycielek nadetatowych przeznaczonych do zastępywania nauczycielek chorych i urlopowanych.

Art. 37.

Tylko z końcem kursu lub roku szkolnego można dobrowolnie zrzec się posady, albo przejść w stan spoczynku.

Rada szkolna krajowa w poszczególnych wypadkach może pozwolić na wyjątek od tego postanowienia.

Równocześnie ma się odbyć oddanie budynków i gruntów, należących do uposażenia szkoły.

Co do pożytków, niezebranych z pól i ogrodów, należy postąpić, jak w razie śmierci nauczyciela (art. 54.).

Art. 38.

Stale mianowani nauczyciele wszelkich kategoryi mają prawo do emerytury a ewentualnie do odprawy.

Dobrowolne zrzeczenie się posady lub samowolne jej opuszczenie, utrata posady lub wydalenie ze służby (art. 24. lit. d) e) pozbawia prawa do emerytury, jakoteż do odprawy.

Dopóki trwa śledztwo dyscyplinarne przeciw nauczycielowi, nie może tenże zrzekać się posady.

Art. 39.

Wymiar emerytury zależy od wysokości poborów i od lat służby.

Co się tyczy pierwszych, będzie podstawą wymiaru płaca ze wszystkimi dodatkami pięcioletnimi a względnie także z dodatkiem za kierownictwo (art. 14.), które nauczyciel pobiera w chwili przeniesienia w stan spoczynku. Co się tyczy drugich, policzy mu się wszystkie lata służby, spędzone przy szkołach ludowych etatowych, począwszy od pierwszego, choćby tymczasowego mianowania po uzyskaniu świadectwa ze złożonego w seminaryum nauczycielskiem egzaminu dojrzałości.

Nauczycielom, którzy na podstawie dyspensy Ministerstwa wyznań i oświaty od seminaryalnego egzaminu dojrzałości, złożyli egzamin kwalifikacyjny, liczą się lata służby od dnia uzyskania patentu kwalifikacyjnego.

Przerwa w służbie tylko wtedy nie przeszkadza policzeniu odbytych przed nią lat służby, jeżeli nastąpiła bez winy i powodu ze strony nauczyciela.

Tymczasowe przeniesienie nauczyciela do innej szkoły ze względów służbowych, nie ukróca w niczem jego prawa do przeniesienia w stan spoczynku do emerytury.

Nauczycielom, którzy przed r. 1900 w charakterze praktykantów byli przy szkołach ludowych zajęci, liczą się do służby tylko te lata, w których po złożeniu egzaminu dojrzałości zastępując nauczyciela prowadzili klasę.

Art. 40.

Stały nauczyciel, który nie wysłużył jeszcze lat dziesięciu, nie ma prawa do emerytury. Przy uwolnieniu od służby z przyczyn wymienionych w art. 34. otrzyma odprawę równającą się połowie poborów obliczonych podług art. 39., jeżeli nie wysłużył trzech lat; poborom rocznym, jeżeli wysłużył trzy do sześciu lat; poborom półtora rocznym, jeżeli wysłużył lat sześć.

Po wysłużonych dziesięciu latach otrzymuje emeryt $^{10}/_{40}$ części, a za każdy rok dalszy jeszcze $^{1}/_{40}$ część poborów obliczonych jak wyżej.

Ułamki roku, przekraczające 6 miesięcy, liczą się w tym razie za cały rok.

Nauczyciel do dalszej służby niezdolny, otrzymuje pełną emeryturę po wysłużonych 35 latach, a jeśli ukończył lat 60 życia, już po wysłużonych 30 latach służby.

Nauczyciel stały, który w czasie służby stracił wzrok lub słuch, albo popadł w chorobę umysłową, tudzież nauczyciel, który z powodu wykonywania obowiązków nauczycielskich lub niezawinionego ciężkiego kalectwa stał się zupełnie niezdolnym do pełnienia służby, otrzyma $^{10}/_{40}$ poborów obliczonych jak wyżej jako emeryturę, choćby 10 lat nie wysłużył.

Emerytura nauczyciela, który przechodząc w stan spoczynku, niezdolnym jest do wszelkiego zarobkowania, nie może wynosić mniej niż 500 koron rocznie.

Art. 41.

Przeniesienie w stan spoczynku jest albo czasowe, albo stałe, w miarę tego, czy przyczyny, który je spowodowały, prawdopodobnie ustać będą mogły, lub nie.

Jeżeli przyczyna, z powodu której nastąpiło przeniesienie w czasowy stan spoczynku, ustała, ma emeryt stosownie do zarządzenia Rady szkolnej krajowej wstąpić ponownie do służby czynnej w tym samym charakterze i z temi samemi poborami, jakie miał w dniu przeniesienia w stan spoczynku, w przeciwnym razie traci prawo do emerytury.

Prawo do emerytury traci również nauczyciel w stan spoczynku przeniesiony:

a) jeżeli został skazany wyrokiem karno-sądowym, pozbawiającym go prawa obieralności do reprezentacyi gminnej, o ile po ustaniu skutków prawnych zasądzenia, Rada szkolna krajowa nie przyzna mu ponownie emerytury;

b) jeżeli otrzymał posadę płatną, która daje mu prawo do zaopatrzenia emerytalnego;

c) nadto nauczycielka, jeżeli przeszła w stan spoczynku przed wysłużeniem dwudziestu lat a po przejściu w stan spoczynku wyjdzie za mąż, na czas trwania związku małżeńskiego, a także po śmierci męża jeżeli pobiera stałe zaopatrzenie z tytułu wdowieństwa.

Art. 42.

Nauczyciel, któryby po otrzymaniu odprawy, równającej się rocznej płacy, powrócił do służby przed upływem roku lub po otrzymaniu odprawy, równającej się półtorarocznej płacy, powrócił do służby przed upływem półtora roku, winien będzie zwrócić taką część odprawy, jakaby na resztę czasu przypadła.

Art. 43.

Wdowa po stałym nauczycielu ma prawo do odprawy lub pensyi wdowiej z wyjątkiem następujących przypadków:

a) jeżeli małżeństwo zawarte zostało w czasie, gdy nauczyciel był już w stanie spoczynku;

b) jeżeli nauczyciel w chwili zawarcia małżeństwa przekroczył już 60 rok życia;

c) jeżeli z winy żony nastąpiła sądowa separacya od stołu i łoża lub rozwód.

Art. 44.

Wdowa po nauczycielu, który w chwili zgonu nie miał jeszcze prawa do emerytury, otrzyma odprawę równającą się jednej trzeciej części ostatnich jego poborów obliczonych według art. 39.

Wdowa po nauczycielu, który w chwili zgonu miał prawo do emerytury, otrzyma pensyę wdowią wynoszącą jedną trzecią część ostatnich jego poborów wliczalnych do emerytury.

Pensya ta nie może wynosić mniej niż 400 koron, pensya wdowy po nauczycielu zmarłym w stanie spoczynku nie może jednak wynosić więcej niż emerytura zmarłego męża.

Art. 45.

Pobór pensyi wdowiej jest dożywotni, ustaje jednak z chwilą zawarcia ponownego związku małżeńskiego, lub gdyby wdowa skazaną została za zbrodnię lub za przekroczenie przewidziane w §§ 460, 461, 463 i 464 kodeksu karnego, a to na czas trwania skutków prawnych zasądzenia.

Wdowie, tracącej pensyę wdowią wskutek ponownego zawarcia małżeństwa, zastrzega się dalszy jej pobór na wypadek ponownego owdowienia.

Wdowa może w przeciągu pierwszego roku po ponownem zamążpójściu zrzec się tego zastrzeżenia pensyi wdowiej, a zażądać w zamian odprawy, równającej się dwuletniej pobieranej przedtem pensyi wdowiej.

Zamiana zastrzeżenia na taką odprawę nie jest jednak dopuszczalną w tym wypadku, gdy wdowa przez powtórny związek małżeński ma zabezpieczoną pensyę wdowią także po drugim mężu.

Gdyby się jej w razie ponownego owdowienia znów należało zaopatrzenie z funduszu szkolnego emerytalnego, to służy jej prawo do jednej tylko pensyi i to tej, której wymiar jest wyższy.

Art. 46.

Dzieci niżej 20 lat, po stałym nauczycielu, urodzone w małżeństwie, lub legitymowane, mają prawo do odprawy lub dodatku na wychowanie lub pensyi sierocińskiej.

Dodatek na wychowanie i pensya sierocińska należą się dzieciom aż do ukończenia 20-go roku życia, ustają jednak wcześniej:

a) w razie jeśli przedtem otrzymają utrzymanie z funduszów publicznych, na czas tego utrzymania,

b) u córek z chwilą wyjścia za mąż,

c) w razie zasądzenia za zbrodnię lub za przekroczenie przewidziane w §§ 460, 461, 463 i 464 kodeksu karnego, a to na czas trwania skutków prawnych tegoż zasądzenia.

Za zgodą Wydziału krajowego może Rada szkolna krajowa przedłużyć pobór dodatku na wychowanie i pensyi sierocińskiej aż do ukończenia 24-go

roku życia z powodu trwałej choroby dziecka i wywołanej tem niemożności zarobkowania.

Art. 47.

Wdowie, której należy się odprawa, przyznaną będzie dla dzieci po nauczycielu jako odprawa połowa odprawy, którą sama otrzymała.

Jeżeli żona zmarłego nauczyciela nie żyje, a nauczyciel nie miał prawa do emerytury, to dzieci pozostałe po nim otrzymają wszystkie razem odprawę, równającą się jednej trzeciej części jego ostatnich poborów, obliczonych według art. 39.

Art. 48.

Wdowie, mającej prawo do pensyi wdowiej, przyznany będzie dodatek na wychowanie dzieci pozostałych po zmarłym mężu.

Dodatek ten wynosi dla każdego pozostałego dziecka piątą część pensyi wymierzonej wdowie.

Wszystkie dodatki na wychowanie dzieci nie mogą jednak przewyższać pensyi wdowiej, a razem z pensyą wdowią nie mogą przewyższać emerytury nauczyciela zmarłego w stanie spoczynku.

Gdyby pobory wdowy z dodatkami przekraczały powyższą granicę, należy nadwyżkę potrącić z dodatków na wychowanie. Jeżeli jednak dodatek taki z powodów przytoczonych w art. 46. ustanie, to dodatki, należące się innym dzieciom, podwyższone będą do granicy wskazanej powyżej.

Art. 49.

Jeżeli żona zmarłego nauczyciela również nie żyje, lub jeżeli utraciła prawo do pensyi wdowiej, wówczas należy się sierotom po nauczycielu pensya sierocińska, wynosząca dla każdego dziecka 120 K rocznie, a na wszystkie dzieci razem najwyżej 400 K.

Pensya ta sierocińska przyznaną będzie dzieciom po nauczycielu w zamian za dodatek, który matka ich pobierała na ich wychowanie z chwilą śmierci matki.

Art. 50.

Dzieci niżej 20 lat po stałej nauczycielce, urodzone w małżeństwie lub legitymowane, mają prawo do odprawy lub pensyi sierocińskiej tylko wów-

czas, jeżeli ojciec ich również nie żyje i jeżeli po nim nie mają żadnego zaopatrzenia z funduszów publicznych.

Dzieciom takim, jeżeli matka ich w chwili zgonu nie miała prawa do emerytury, przyznaną będzie jako odprawa jedna trzecia część jej ostatnich poborów, obliczonych według art. 39. Jeżeli zaś matka ich w chwili zgonu miała prawo do emerytury, przyznaną im będzie pensya sierocińska jak sierotom po nauczycielu.

Art. 51.

W przypadkach, zasługujących na osobliwsze uwzględnienie, Wydział krajowy za inicyatywą Rady szkolnej krajowej przedłoży Sejmowi krajowemu wniosek o przyznanie nauczycielowi tymczasowemu odprawy lub emerytury, a wdowie po nim lub sierotom odprawy lub pensyi wdowiej i dodatku na wychowanie, względnie pensyi sierocińskiej.

Art. 52.

Nauczycielom, którzy w chwili wejścia w życie tej ustawy na mocy ustaw poprzednich z dnia 2. maja 1873, Dz. u. kr. Nr. 251 i z dnia 1. stycznia 1889, Dz. u. kr. Nr. 16, pobierają emeryturę, podwyższa się tę emeryturę do kwoty 300 K, o ile jej w tej wysokości nie pobierają, a niezdolni są do wszelkiego zarobkowania.

Podwyższenie to otrzymają tylko te nauczycielki emerytowane, które w chwili wejścia w życie tej ustawy nie są zamężne.

Wdowom po nauczycielach, które w chwili wejścia w życie tej ustawy na mocy ustaw poprzednich z dnia 2. maja 1873, Dz. u. kr. Nr. 251 i z dnia 1. stycznia 1889, Dz. u. kr. Nr. 16, pobierają pensyę wdowią, podwyższa się tę pensyę do kwoty 240 K, o ile jej w tej wysokości nie pobierają, a dodatek na wychowanie dzieci na każde dziecko do kwoty 80 K, a do kwoty najwyżej 240 K na wszystkie dzieci razem.

Sierotom po nauczycielu lub nauczycielce, których ojciec i matka nie żyje, a które w chwili wejścia w życie tej ustawy pobierają pensyę sierocińską, podwyższa się tę pensyę do kwoty 120 K na jedną sierotę, a do kwoty najwyżej 400 K na wszystkie dzieci razem.

Art. 53.

Przyznane zaopatrzenie (emerytura, pensya wdowia, dodatek na wychowanie, pensya sierocińska) będzie wypłacane ze szkolnego funduszu eme-

rytalnego (art. 58.) w ratach miesięcznych z góry, w dniu 1. każdego miesiąca.

Pobór rozpoczyna się od miesiąca następującego, co do emerytur i pensyi po dniu przeniesienia w stan spoczynku lub śmierci nauczyciela, a co do dodatku na wychowanie i pensyi sierocińskiej po śmierci ojca, względnie matki dziecka.

Art. 54.

Wdowy i sieroty po nauczycielu zmarłym w czynnej służbie, zatrzymują przez kwartał jeszcze pomieszkanie jego lub dostają kwartalną ratę pobieranego przezeń wynagrodzenia za pomieszkanie.

Jeżeli do uposażenia szkoły należą grunta, dostają się pożytki z nich spadkobiercom zmarłego w czynnej służbie nauczyciela wtedy jedynie, gdy śmierć zaszła między 1. czerwca a 31. października.

W każdym innym razie należy im się tylko zwrot wydatków poniesionych dla osiągnięcia owych pożytków.

Art. 55.

Wdowie po nauczycielu zmarłym czy to w czynnej służbie, czy w stanie spoczynku, należy się na pokrycie kosztów pogrzebu $^1/_4$ część ostatniej przez zmarłego pobieranej płacy rocznej, tytułem kwartału pozgonnego.

Prawo do kwartału pozgonnego mają także sieroty po nauczycielu, jeżeli matka nie żyje i sieroty po nauczycielce, jeżeli ojciec nie żyje.

Jeżeli po zmarłym nauczycielu nie pozostała wdowa i niema również dzieci do zaopatrzenia uprawnionych, może c. k. Rada szkolna krajowa na podstawie przeprowadzonego dochodzenia przyznać kwartał pozgonny tym osobom spokrewnionym lub obcym, które się wykażą, że zmarłego nauczyciela (nauczycielkę) w czasie ostatniej jego choroby pielęgnowały i koszta pogrzebu z własnych funduszów pokryły, o ile po zmarłym (zmarłej) nie pozostał spadek, równający się co najmniej wysokości kwartału pozgonnego.

Art. 56.

Nauczyciele, którzy po przeistoczeniu szkół dawniejszych w etatowe przeszli lub przejdą na nowy etat, uważani będą pod względem prawa emery-

tury i zaopatrzenia ich wdów i sierót z funduszu emerytalnego tak zupełnie, jak gdyby byli odrazu na tym etacie służbę swoją rozpoczęli.

Zapłacić jednakże mają funduszowi owemu jednorazową kwotę, równającą się dwóm procentom od każdorazowej płacy przez wszystkie te lata poprzedniej służby nauczycielskiej, które do emerytury policzone zostały.

Spłata tej kwoty uiszczoną być może ratami za przyzwoleniem Rady szkolnej krajowej.

Art. 57.

Nauczyciele, którzy z powodu przeistoczenia dawniejszych szkół w etatowe utracili swe posady, a w nowym etacie stałej posady nie otrzymali, mają prawo do emerytury z funduszu szkolnego krajowego pod tymi samymi warunkami, jak nauczyciele na etat przeniesieni, z tą jednak różnicą, że za podstawę wymiaru służyć ma płaca, którą pobierali w ostatnim roku jako stale umieszczeni nauczyciele.

Wdowy ich i sieroty pobierać będą także jedynie zapomogi, jakie im się należą według ustaw lub przepisów dawniej obowiązujących.

Art. 58.

Na pokrycie wydatków, wypływających z tytułu IV. niniejszej ustawy, służy osobno krajowy fundusz szkolny emerytalny, do którego wpływają:

a) dochody majątku zakładowego;

b) stały corocznie udzielany datek z funduszu szkolnego krajowego;

c) zapisy i darowizny, na ten cel przeznaczone;

d) interkalarya od opróżnionych posad, o ile nie przypadną spadkobiercom zmarłego dyrektora lub nauczyciela, albo też nie zostaną użyte na wynagrodzenie dla zastępcy nauczyciela, jednak nie dłużej, jak przez trzy miesiące od dnia opróżnienia posady nauczyciela;

e) opłaty kwot dwuprocentowych, powyżej oznaczonych w artykule 56;

f) stałe wkładki samych nauczycieli, które w pierwszym roku po zamianowaniu wynoszą 10% pobieranej przez nich płacy, a przy każdem podwyższeniu tejże 10% od nadwyżki, oprócz tego corocznie 2% od rocznej płacy;

g) dodatek z funduszu krajowego, o ile wpływy z powyższych źródeł nie starczą na pokrycie rocznych wydatków.

Po 40-letniej służbie ustaje obowiązek uiszczania opłat, pod lit. f) wymienionych.

Art. 59.

Nauczycielowi, względnie jego spadkobiercom, należy się zwrot uiszczonych wkładek emerytalnych, jeżeli krajowy fundusz szkolny emerytalny nie jest lub nie był obciążony z jego powodu wydatkami na emeryturę, odprawę, zaopatrzenie wdów lub sierót i kwartał pozgonny.

Art. 60.

Zarząd funduszu emerytalnego należy do Rady szkolnej krajowej, która wyda szczegółowe instrukcye o poborze należytości tego funduszu i o ich obrocie.

Rada szkolna krajowa winna zbierającym się co sześć lat krajowym konferencyom nauczycielskim przedkładać wykaz stanu majątkowego i obrotu funduszu emerytalnego i ogłaszać co rok zamknięcie rachunków.

Rada szkolna krajowa prześle co roku szczegółowe zamknięcie rachunków funduszu emerytalnego wraz z objaśnieniami Wydziałowi krajowemu, który je sprawdzi i wraz ze swemi uwagami Sejmowi krajowemu przedłoży.

Udzielanie absolutoryum z rachunków funduszu emerytalnego należy do Sejmu krajowego.

Art. 61.

Miasta rządzące się własnym statutem mogą zaprowadzić u siebie swój własny fundusz emerytalny; mają jednak przy wymierzaniu odpraw i emerytur nauczycieli jakoteż zaopatrzeń pozostałych po nich wdów i sierót postępować w myśl artykułów powyższych.

W takim razie wpływy w art. 58. od c) do f) wymienione mają wpływać do ich własnej kasy, zarząd należy do magistratu a udzielenie absolutoryum do Rady miejskiej.

Art. 62.

Dochody funduszu emerytalnego należy przedewszystkiem obracać na wydatki bieżące, do których fundusz ten w myśl niniejszej ustawy jest obowiązany, resztę kapitalizować i wcielać do majątku zakładowego.

Postanowienia ogólne.

Art. 63.

Postanowienia tej ustawy, w których mowa jest o nauczycielu, odnoszą się także do nauczycielek, z wyjątkiem art. 9. ustęp a) i b) oraz art. 36, 43—49., 52., 54. i 55.

Art. 64.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1. września 1905 r., a z tym dniem przestaje obowiązywać ustawa z dnia 1. stycznia 1889 r. Dz. u. kr. Nr. 16., o stosunkach prawnych stanu nauczycielskiego w publicznych szkołach ludowych wraz ze wszystkiemi późniejszemi jej zmianami.

Art. 65.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi Wyznań i Oświecenia.

Schönbrunn, dnia 11. czerwca 1905.

Franciszek Józef w. r.

Hartel w. r.